

KINH NGHIỆM HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ CỦA TỈNH BÌNH DƯƠNG TRONG HAI THẬP NIÊN ĐẦU THẾ KỶ XXI

Ngô Hồng Điệp⁽¹⁾; Nguyễn Hoàng Huế⁽¹⁾

(1) Trường Đại học Thủ Dầu Một

Ngày nhận bài 20/02/2023; Ngày gửi phản biện 28/02/2023; Chấp nhận đăng 20/04/2023

Liên hệ email: diepnh@tdmu.edu.vn

<https://doi.org/10.37550/tdmu.VJS/2023.03.439>

Tóm tắt

Qua 35 năm đổi mới, hơn 20 năm đầu thế kỷ XXI, dưới sự lãnh đạo của Đảng và sự năng động trong điều hành phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập kinh tế quốc tế ở Bình Dương đã thật sự tạo được những chuyển biến đột phá trong phát triển tỉnh nhà. Với tiềm năng và môi trường đầu tư thuận lợi, chủ trương, chính sách thu hút đầu tư thông thoáng, linh hoạt và hấp dẫn, cùng với cơ sở hạ tầng được đầu tư đồng bộ và hiện đại, Bình Dương đã và đang trở thành một địa chỉ đáng tin cậy, một điểm đến hấp dẫn của các đoàn khách quốc tế và các nhà đầu tư nước ngoài. Tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương hai thập niên đầu thế kỷ XXI đã có nhiều chuyển biến, đạt được những thành tựu quan trọng và để lại nhiều bài học kinh nghiệm quý báu cho sự phát triển của tỉnh trong giai đoạn tiếp theo.

Từ khoá: Bình Dương, hội nhập kinh tế quốc tế, kinh nghiệm, kinh tế, xã hội

Abstract

BINH DUONG PROVINCE'S INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATING EXPERIENCES IN THE FIRST TWO DECADES OF THE 20TH CENTURY

Through 35 years of renovation, more than 20 years at the beginning of the 21st century, under the leadership of the Party and the dynamism in the administration of socio-economic development and international economic integration in Binh Duong, Binh Duong has really created new achievements. With potential and favorable investment environment, open, flexible and attractive investment attraction guidelines and policies, along with synchronous and modern investment infrastructure, Binh Duong has become a reliable place, an attractive destination for international delegations and foreign investors. The process of international economic integration of Binh Duong province in the first two decades of the 21st century has changed, gained important achievements and left many valuable lessons for the development of the province in the coming period.

1. Đặt vấn đề

Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư (Industry 4.0) đang diễn ra trên toàn cầu, vừa là thách thức nhưng cũng vừa là cơ hội rất tốt để Việt Nam nói chung, các địa phương của Việt Nam nói riêng (trong đó có tỉnh Bình Dương) có thể tận dụng xử lý hàng loạt vấn đề lớn trong phát triển kinh tế đất nước và tái cơ cấu trong lĩnh vực công nghiệp, cải tiến mô hình tổ chức sản xuất công nghiệp theo hướng tối ưu hóa các nguồn lực đầu vào, đẩy nhanh quá trình công nghiệp hóa – hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế.

Bình Dương nằm trong vùng kinh tế trọng điểm phía Nam, là tỉnh có mức độ phát triển kinh tế - xã hội cao. Thời gian qua, tỉnh Bình Dương đã triển khai Chương trình hành động về hội nhập kinh tế quốc tế và đạt được rất nhiều thành tựu quan trọng. Với chính sách “Trái chiếu hoa mời gọi đầu tư”, Bình Dương đã nổi lên như một hiện tượng về thu hút các doanh nghiệp trong và ngoài nước đến đầu tư, thực hiện hiệu quả đường lối đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa thời kỳ đổi mới. Hiện nay, Bình Dương có 30 khu công nghiệp và cụm công nghiệp tập trung, hơn 70 quốc gia và vùng lãnh thổ nước ngoài đầu tư vào địa bàn tỉnh ở các lĩnh vực khác nhau. Bình Dương có 32.000 doanh nghiệp trong nước và 3.300 công ty nước ngoài. Từ năm 2010, Bình Dương luôn thuộc nhóm có mức đầu tư trực tiếp từ nước ngoài cao nhất cả nước. Thực tế đó đặt ra yêu cầu cần phải có những nghiên cứu, đánh giá có tính hệ thống, khoa học về quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong những năm đầu thế kỷ XXI để thấy được những kết quả, hạn chế và rút ra bài học kinh nghiệm cho chặng đường phát triển tiếp theo của tỉnh nhà. Có thể nói, nghiên cứu kinh nghiệm hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương (2000-2020) vừa có ý nghĩa về mặt khoa học, vừa có ý nghĩa về mặt thực tiễn.

Bài viết tập trung làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn, quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI. Trên cơ sở đó, rút ra những bài học kinh nghiệm nhằm thúc đẩy và tăng cường hiệu quả hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong bối cảnh hội nhập và phát triển mạnh mẽ hiện nay.

2. Cơ sở lý luận và thực tiễn về hội nhập kinh tế quốc tế

2.1. Cơ sở lý luận

Hiện nay có nhiều quan niệm khác nhau về hội nhập kinh tế quốc tế. Khoảng từ thập niên 1950, thuật ngữ này đã được các nhà kinh tế chuyên về thương mại quốc tế sử dụng, để chỉ một trạng thái hoặc một quá trình liên quan đến sự hợp nhất các nền kinh tế riêng biệt thành các khu vực kinh tế lớn. Đó là việc loại bỏ phân biệt đối xử các trở ngại thương mại giữa các quốc gia tham gia và việc thiết lập các yếu tố hợp tác, phối hợp nhất định giữa họ.

Quan niệm khá phổ biến về hội nhập kinh tế quốc tế, đơn giản đó là việc các nền kinh tế gắn kết lại với nhau; và nếu quan niệm như vậy thì hội nhập kinh tế quốc tế đã diễn ra từ hàng ngàn năm trước, kể từ khi đế quốc La Mã xâm chiếm vùng Địa Trung

Hải, rồi Tây Âu, mở mang mạng lưới giao thông, thúc đẩy lưu thông hàng hóa, áp đặt đồng tiền của họ cho toàn bộ các vùng lãnh thổ do La Mã quản lý.

Theo Bela Balassa (1961) nhà kinh tế học người Hungary, Hội nhập kinh tế là quá trình chủ động thực hiện việc gắn nền kinh tế và thị trường từng nước với thị trường khu vực và thế giới, đồng thời gia nhập và cùng xây dựng các thể chế kinh tế khu vực và toàn cầu. Khi hội nhập kinh tế gia tăng, rào cản thương mại giữa các thị trường giảm dần. Balassa tin rằng, các thị trường chung siêu quốc gia với sự dịch chuyển tự do của các yếu tố kinh tế xuyên biên giới sẽ tạo ra nhu cầu hội nhập sâu hơn một cách tự nhiên, không chỉ về kinh tế mà còn về chính trị (Balassa, 1967).

Mục tiêu của hội nhập kinh tế quốc tế là mở rộng thị trường, khai thác hiệu quả các nguồn lực (vốn, lao động, công nghệ, quản lý). Hội nhập kinh tế quốc tế còn nhằm mục tiêu đa dạng hóa nguồn cung ứng, kể cả hàng hóa, dịch vụ và các yếu tố sản xuất, giảm thiểu rủi ro, tăng sức cạnh tranh của nền kinh tế.

Nguồn gốc của hội nhập kinh tế quốc tế nằm ở quá trình quốc tế hóa sản xuất và trao đổi hàng hóa, dịch vụ diễn ra với quy mô ngày càng lớn, tốc độ ngày càng cao trong đời sống nhân loại. Điều đó làm cho nền kinh tế thế giới trở thành một chỉnh thể thống nhất, tùy thuộc nhau, mà trong đó mỗi quốc gia là một bộ phận. Quá trình quốc tế hóa này diễn ra ở những cấp độ khác nhau theo các xu hướng khu vực hóa (regionalization) và toàn cầu hóa (globalization).

Hội nhập kinh tế quốc tế là một xu hướng tất yếu khách quan đối với sự phát triển kinh tế của mỗi quốc gia do nhiều nhân tố khác nhau chi phối, như: Sự phát triển của lực lượng sản xuất đã vượt khỏi phạm vi quốc gia và mang tính quốc tế, tác dụng thúc đẩy sự phân công lao động quốc tế; đòi hỏi nền kinh tế quốc gia phải hội nhập với kinh tế khu vực và kinh tế thế giới; Cách mạng khoa học - công nghệ đã làm thay đổi về chất lực lượng sản xuất để phát triển nền kinh tế quốc gia; được xem là một nhân tố chính thúc đẩy hội nhập kinh tế toàn cầu; Trong bối cảnh toàn cầu hóa, xu hướng mở cửa kinh tế, xu thế phát triển kinh tế tri thức nên không có một quốc gia nào có thể phát triển kinh tế một cách độc lập như trước đây...

2.2. Cơ sở thực tiễn

Từ năm 1986 đến nay, Việt Nam đã tiến hành công cuộc đổi mới và đẩy mạnh hội nhập kinh tế quốc tế với phương châm “đa dạng hoá, đa phương hoá quan hệ đối ngoại. Việt Nam sẵn sàng là bạn của tất cả các nước trong cộng đồng quốc tế, phấn đấu vì hoà bình, độc lập và phát triển”. Việt Nam luôn thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập tự chủ, hoà bình, hợp tác và phát triển; chính sách đối ngoại rộng mở, đa phương hoá, đa dạng hoá các quan hệ quốc tế, chủ động và tích cực hội nhập kinh tế quốc tế, đồng thời mở rộng hợp tác quốc tế trên nhiều lĩnh vực.

Đảng ta đã xác định, hội nhập quốc tế là định hướng chiến lược để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, coi hội nhập quốc tế là sự nghiệp của toàn dân và của cả hệ thống chính trị. Hội nhập quốc tế trên cơ sở phát huy tối đa nội lực, tranh thủ ngoại lực; hội nhập

kinh tế là trọng tâm, hội nhập các lĩnh vực khác từng bước mở rộng; nghiêm chỉnh tuân thủ các cam kết quốc tế đi đôi với chủ động, tích cực tham gia xây dựng, thực hiện các chuẩn mực chung bảo đảm lợi ích quốc gia - dân tộc.

Trải qua 35 năm đổi mới, đường lối, chính sách hội nhập kinh tế quốc tế của Đảng ta luôn có sự bổ sung, phát triển mới. Thực hiện các chủ trương, chính sách lớn của Đảng, tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế đã đạt được những kết quả vững chắc, từng bước khẳng định vai trò của Việt Nam trong nền kinh tế khu vực và quốc tế.

Bình Dương là tỉnh thuộc miền Đông Nam bộ, nằm trong Vùng kinh tế trọng điểm phía Nam của Việt Nam. Phía Đông giáp tỉnh Đồng Nai, phía Bắc giáp tỉnh Bình Phước, phía Tây giáp tỉnh Tây Ninh và một phần thành phố Hồ Chí Minh, phía Nam giáp thành phố Hồ Chí Minh và một phần tỉnh Đồng Nai. Hội nhập kinh tế quốc tế là nhu cầu khách quan và xu hướng tất yếu để nâng cao vị thế đất nước trên trường quốc tế. Trong xu hướng chung đó, Bình Dương đã khai thác hiệu quả các lợi thế, tiềm năng, nguồn lực của tỉnh để chủ động hội nhập ngày càng sâu rộng vào khu vực và thế giới, đưa nền kinh tế của tỉnh phát triển nhanh, bền vững.

3. Quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI

Qua 20 năm đầu thế kỷ XXI, dưới sự lãnh đạo của Đảng và sự năng động trong điều hành phát triển kinh tế - xã hội ở Bình Dương đã thật sự tạo được những chuyển biến đột phá trong phát triển kinh tế. Đến nay, tỉnh Bình Dương đã có nhiều đổi thay trên các mặt kinh tế, văn hóa, xã hội và trở thành tỉnh phát triển vào loại năng động nhất ở Việt Nam. Tỉnh Bình Dương đã vượt qua nhiều thách thức, vận dụng sáng tạo những chủ trương, chính sách của Trung ương phù hợp với tình hình thực tiễn của địa phương, khai thác có hiệu quả các lợi thế, tiềm năng, các nguồn lực trong và ngoài nước, đưa kinh tế của tỉnh phát triển nhanh và hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng.

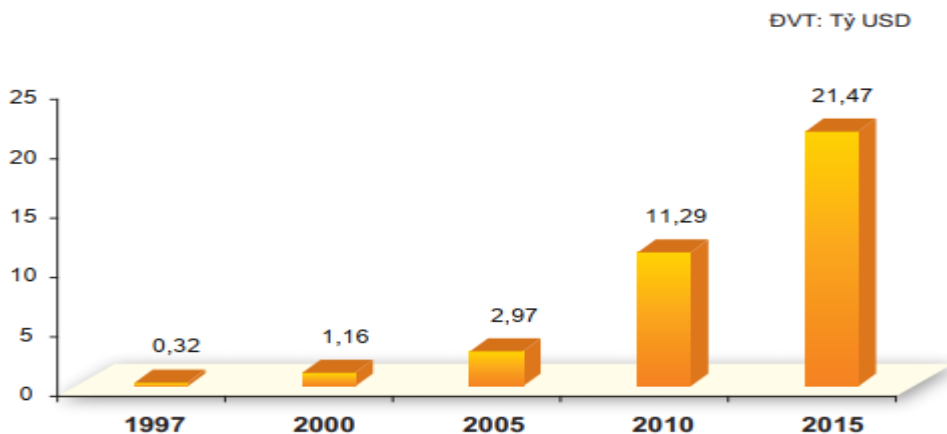
Với tiềm năng và môi trường đầu tư thuận lợi, chủ trương, chính sách thu hút đầu tư thông thoáng, linh hoạt và hấp dẫn, cùng với cơ sở hạ tầng được đầu tư đồng bộ và hiện đại, Bình Dương đã và đang trở thành một địa chỉ đáng tin cậy, một điểm đến hấp dẫn của các đoàn khách quốc tế và các nhà đầu tư nước ngoài. Tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương hai mươi năm qua đã có nhiều chuyển biến và đạt được những thành tựu quan trọng.

Trong giai đoạn: 2000-2015, kinh tế của Tỉnh luôn duy trì tốc độ tăng trưởng cao trong nhiều năm liên tục. GDP trên địa bàn thời kỳ 2000-2015 tăng bình quân 13,4%/năm. Cùng với sự tăng trưởng của nền kinh tế, cơ cấu kinh tế đã có sự chuyển dịch đúng hướng theo mục tiêu đề ra là tăng dần tỷ trọng công nghiệp và xây dựng, dịch vụ, giảm dần tỷ trọng khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản. Cơ cấu kinh tế của Tỉnh năm 2015 so với năm 1997: Công nghiệp và xây dựng tăng 9,6%, dịch vụ tăng 10,5%, tương ứng khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản giảm 20,1% (Cục thống kê Bình

Dương, 2016). Giai đoạn 2015-2020, tổng sản phẩm trên địa bàn tỉnh (GRDP) tăng bình quân 9,35%/năm. Cơ cấu kinh tế (GRDP) năm 2020 là công nghiệp - dịch vụ - nông nghiệp - thuế sản phẩm trừ trợ cấp sản phẩm tương ứng đạt 66,53% - 22,78% - 2,51% - 8,18% (Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Bình Dương, 2020).

Trong giai đoạn này, tỉnh Bình Dương đã vận dụng cơ chế, chính sách hội nhập kinh tế quốc tế để thu hút các doanh nghiệp tham gia đầu tư nhiều công trình giao thông chủ yếu của Tỉnh, giao thông bên trong các Khu công nghiệp, Khu đô thị, tạo thành mạng lưới giao thông kết nối với các huyện, thị xã, thành phố trong Tỉnh và các tỉnh, thành phố trong vùng kinh tế trọng điểm phía nam, làm cho vốn của nhà nước cuốn hút nhiều nguồn vốn của xã hội vào đầu tư phát triển. Nguồn vốn đầu tư được thực hiện theo nhiệm vụ, mục tiêu phát triển của tỉnh. Vốn ngân sách nhà nước, nguồn vốn ODA tập trung đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng kỹ thuật, phúc lợi cộng đồng xã hội. Vốn tín dụng đầu tư cho phát triển sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp và nhân dân, Vốn FDI đầu tư phát triển chủ yếu lĩnh vực sản xuất công nghiệp, thương mại, dịch vụ.

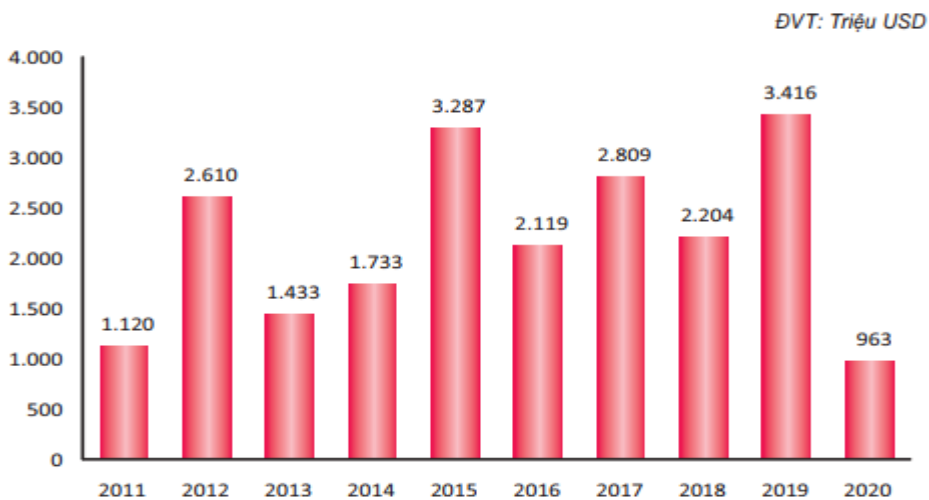
Bình Dương là một trong những tỉnh dẫn đầu cả nước về thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI). Đạt được những kết quả trên lĩnh vực thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài trong nhiều năm qua do những cố gắng, quyết tâm của Chính phủ nhằm tranh thủ nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài vào đầu tư phát triển, đã xây dựng các chiến lược, quy hoạch, kế hoạch, chính sách, ban hành các văn bản pháp luật cộng với sự nỗ lực của địa phương trong lãnh đạo, chỉ đạo phát triển kinh tế - xã hội, phát triển nhanh nhưng phải bền vững, xác định rõ nhiệm vụ trọng tâm trong từng giai đoạn phát triển, khai thác tốt lợi thế về vị trí địa lý gần sân bay, bến cảng của thành phố Hồ Chí Minh. Song song đó, lãnh đạo Tỉnh luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện đơn giản hóa thủ tục hành chính, chủ động giải quyết các vướng mắc, khó khăn cho các nhà đầu tư trong việc đăng ký thành lập và triển khai dự án sản xuất, kinh doanh, kịp thời uốn nắn, củng cố, tìm ra phương cách không ngừng cải thiện môi trường đầu tư, tạo được niềm tin để các nhà đầu tư nước ngoài đến đầu tư sản xuất kinh doanh trên địa bàn Tỉnh.

Hình 1. Lũy kế thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài giai đoạn 1997-2015
Nguồn: Cục thống kê Bình Dương, 2016

Từ năm 2000, tỉnh Bình Dương có nhiều cố gắng cải thiện môi trường đầu tư nên nguồn vốn FDI tăng nhanh. Thu hút đầu tư từng bước được chọn lọc những dự án có trình độ kỹ thuật, công nghệ sản xuất tiên tiến, đặc biệt là các dự án lớn nhằm phát triển đô thị và dịch vụ chất lượng cao. Giai đoạn 2001-2005, tỉnh thu hút vốn đầu tư 1,8 tỷ đô la Mỹ, giai đoạn 2006-2010 thu hút vốn đầu tư 5,7 tỷ đô la Mỹ. Đến giai đoạn 2011-2015, tỉnh thu hút vốn đầu tư 10,2 tỷ đô la Mỹ. Trong đó thu hút vốn vào các khu công nghiệp chiếm tỷ lệ 90%. Nâng tổng số dự án đầu tư FDI đến nay là 2.546 dự án với tổng vốn đầu tư đăng ký 21,5 tỷ đô la Mỹ, là một trong 05 địa phương thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài đạt trên 20 tỷ đô la Mỹ (Cục thống kê Bình Dương, 2016).

Giai đoạn 2016-2020, Bình Dương thu hút 11,51 tỷ đô la Mỹ vốn đầu tư, tăng 13,06% so với giai đoạn 2011-2015. Nhiều dự án đầu tư lớn của các tập đoàn nổi tiếng trên thế giới đã đầu tư vào Bình Dương như: Tokyu Nhật Bản, Procter & Gamble (P&G), Kumho, SCG Siam Cement, Uni-President, Maruzen foods, Mapletree... Đến năm 2020, Bình Dương là một trong 3 địa phương thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài đạt trên 35 tỷ đô la Mỹ (sau Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội). Đã có 65 quốc gia và vùng lãnh thổ đăng ký đầu tư tại Bình Dương, trong đó có 7 quốc gia và vùng lãnh thổ như: Nhật Bản, Đài Loan (Trung Quốc), Singapore, Hàn Quốc,... có tổng vốn đầu tư chiếm hơn 75% tổng vốn đầu tư toàn tỉnh. Nhật Bản là quốc gia đứng đầu với 317 dự án có tổng số vốn đăng ký hơn 5,6 tỷ đô la Mỹ, chiếm 16,1% tổng vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài.

Hình 2. Thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài của tỉnh Bình Dương giai đoạn 2011 - 2020

Nguồn: Cục thống kê Bình Dương, 2020, tr42

Tính đến ngày 30 tháng 6 năm 2020, Bình Dương đã thu hút được 11,51 tỷ đô la Mỹ; thu hút vào các khu công nghiệp khoảng 81,5% tổng vốn đầu tư đăng ký, nâng tổng số dự án đầu tư nước ngoài còn hiệu lực đến ngày 30 tháng 6 năm 2020 là 3.865 dự án với tổng vốn đầu tư đăng ký là 34,93 tỷ đô la Mỹ (Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Bình Dương, 2020).

Bình Dương luôn đứng vị trí là một trong những địa phương hàng đầu cả nước về chỉ số năng lực cạnh tranh cấp Tỉnh, là địa phương có môi trường đầu tư thông thoáng nhất cả nước.

Tỉnh có nhiều lợi thế để thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài cho đầu tư phát triển kinh tế - xã hội, nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài vào Bình Dương không chỉ tăng về lượng mà còn tăng về chất với nhiều dự án đầu tư của các tập đoàn kinh tế lớn trên thế giới như: Tokyu (Nhật Bản) đầu tư 1,2 tỷ đô la Mỹ, Procter & Gamble 157,2 triệu đô la Mỹ, Kumho 128,3 triệu đô la Mỹ, tập đoàn SCG Siam Cement 140 triệu đô la Mỹ, Uni-President 104 triệu đô la Mỹ, Mapletree 400 triệu đô la Mỹ...

Cùng với đẩy mạnh thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài, các hoạt động thương mại, dịch vụ, xuất nhập khẩu của tỉnh Bình Dương cũng phát triển mạnh mẽ. Trong giai đoạn 1997-2015, số cơ sở kinh doanh ngành thương mại, dịch vụ tăng từ 11.410 cơ sở năm 1997 tăng lên 94.572 cơ sở năm 2015 (tăng 8,3 lần so năm 1997). Tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ năm 1997 đạt 3.042 tỷ đồng, năm 2005 đạt 10.684 tỷ đồng và đến năm 2015 đạt 123.172 tỷ đồng (tăng 11,5 lần năm 2005, tăng 40,5 lần so năm 1997), bình quân giai đoạn 1997-2015 tăng 20,7%/năm (cả nước tăng 16,7%). Giai đoạn 2015-2020, tỉnh tập trung phát triển nhanh các ngành dịch vụ chất lượng cao, có lợi thế, công nghệ và giá trị gia tăng cao, góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế, cơ cấu lao động và phát triển đô thị. Hệ thống hạ tầng thương mại dịch vụ được đầu tư, nâng cấp; phát triển nhiều loại hình phân phối với sự tham gia của các thương hiệu lớn trong và ngoài nước. Xuất khẩu tăng bình quân 9,31%/năm; thị trường xuất khẩu được mở rộng, cơ cấu mặt hàng xuất khẩu chuyển dịch theo hướng tăng tỷ trọng hàng công nghiệp chế biến.

Nhiều trung tâm thương mại, hệ thống siêu thị lớn được xây dựng và đưa vào hoạt động như: Trung tâm Thương mại Aeon Mall, Lotte Mart, Trung tâm Thương mại Becamex, Big C, Coop Mart, Metro... từng bước nâng cao chất lượng các hình thức kinh doanh thương mại, dịch vụ.

Thị trường xuất nhập khẩu hàng hóa của tỉnh không ngừng được mở rộng. Trị giá xuất khẩu hàng hóa của Tỉnh giai đoạn này bình quân tăng 26,0%/năm (bình quân cả nước tăng 16,8%/năm). Trong đó, khu vực kinh tế có vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài đóng góp 80% trị giá xuất khẩu của tỉnh. Xuất khẩu tăng ở hầu hết các thị trường trên thế giới và đã xuất khẩu hàng hóa đến 220 quốc gia, vùng, lãnh thổ.

Bình Dương đã sớm xây dựng và tập trung triển khai Đề án xây dựng thành phố thông minh đạt kết quả bước đầu, đã từng bước triển khai hình thành khung nền của mô hình Ba nhà (nhà nước - nhà trường - nhà doanh nghiệp), làm định hướng và là một trong những công cụ điều hành quan trọng của tỉnh trong phát triển đô thị, dịch vụ thu hút đầu tư. Đặc biệt, Bình Dương đã đăng cai tổ chức thành công một số sự kiện quốc gia, quốc tế quan trọng như: Lễ kỷ niệm 20 năm thành lập Hiệp hội Đô thị Khoa học Thế giới (WTA), Diễn đàn Hợp tác kinh tế Châu Á - Horasis 2019; Bình Dương cũng là địa phương đầu tiên của Việt Nam chính thức trở thành thành viên của Cộng đồng thông minh thế giới

(ICF). Qua đó, góp phần giới thiệu hình ảnh, nâng cao vị thế của tỉnh, tạo điều kiện giao lưu, hợp tác kinh tế, đặc biệt là thu hút đầu tư và xây dựng thành phố thông minh.

Bên cạnh những kết quả đạt được, cũng như bao Tỉnh khác sau khi được tái lập, trong quá trình phát triển kinh tế-xã hội và hội nhập kinh tế quốc tế, Bình Dương cũng không tránh khỏi những khó khăn, hạn chế, bất cập như: Cơ cấu nội bộ các ngành kinh tế chuyển dịch còn chậm, ngành công nghiệp phụ trợ phát triển chậm; Môi trường kinh doanh và đầu tư tuy có nhiều tiến bộ, song vẫn chưa đủ sức hấp dẫn để thu hút các nhà đầu tư lớn có công nghệ sản xuất hiện đại; Nguồn nhân lực nhất là lao động có tay nghề cao chưa đáp ứng cả về số lượng và chất lượng cho các ngành công nghiệp, dịch vụ...

4. Một số bài học kinh nghiệm trong hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI

Với điểm xuất phát từ một nền kinh tế đi lên từ sản xuất nông nghiệp và ngành nghề tiểu thủ công nghiệp là chủ yếu, bước vào thực hiện công nghiệp hóa - hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI đã tạo được những chuyển biến đột phá trong phát triển kinh tế của tỉnh Bình Dương. Đến nay, tỉnh Bình Dương đã có nhiều đổi thay trên các mặt kinh tế, văn hóa, xã hội và trở thành tỉnh phát triển vào loại năng động nhất ở Việt Nam.

Từ những kết quả đạt được và khó khăn, hạn chế, bất cập trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong hai mươi năm đầu thế kỷ XXI có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm sau:

Một là, tiếp tục phát huy tiềm năng, thế mạnh về vị trí địa lý, kinh nghiệm trong lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý điều hành của cấp uỷ, chính quyền, sự năng động sáng tạo của các doanh nghiệp, những kết quả đạt được của quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong thời gian qua;

Hai là, xác định chính xác các đột phá chiến lược trong chiến lược phát triển và trong từng thời kỳ của hội nhập kinh tế quốc tế. Phát triển hạ tầng là trọng tâm, đặc biệt là hạ tầng giao thông. Song song đó, chú trọng xây dựng quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội, hạ tầng cơ sở một cách bài bản, khoa học, hiện đại và điều hành tuân thủ theo đúng quy hoạch đề ra. Luôn chú trọng và phát huy tối đa những lợi thế so sánh của địa phương, đi đôi với việc tranh thủ, huy động, khai thác và sử dụng có hiệu quả các nguồn lực cho phát triển.

Ba là, luôn bảo đảm phát triển kinh tế gắn với tiến bộ và công bằng xã hội trong từng bước phát triển, trong đó, chú trọng phát triển bền vững, xây dựng thành phố thông minh, xanh, thịnh vượng.

Bốn là, thực hiện tốt cải cách hành chính tạo môi trường thông thoáng để thu hút đầu tư, gắng với kịp thời tháo gỡ khó khăn, vướng mắc của các nhà đầu tư để các dự án sau khi được cấp phép triển khai nhanh và sớm đi vào hoạt động sản xuất kinh doanh.

Năm là, cần có các chính sách ưu đãi, đẩy mạnh công tác xúc tiến đầu tư đối với các tập đoàn kinh tế lớn, các doanh nghiệp nước ngoài có trình độ kỹ thuật và công nghệ sản xuất hiện đại, chú trọng kêu gọi đầu tư vào các lĩnh vực nông nghiệp công nghệ cao, công nghệ sinh học, công nghiệp phụ trợ, sản xuất vật liệu mới, sản xuất cơ khí, phát triển công nghiệp gắn với phát triển dịch vụ, đô thị Bình Dương.

Sáu là, tập trung đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nhất là đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý, cán bộ khoa học kỹ thuật và đội ngũ công nhân lao động có tay nghề phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh nhà.

5. Kết luận

Thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập kinh tế quốc tế trong giai đoạn: 2000-2020, Bình Dương đã tranh thủ thời cơ, thuận lợi, vượt qua nhiều khó khăn, thách thức để đạt được những bước chuyển mình mạnh mẽ và trở thành một trong những trung tâm phát triển năng động của Vùng kinh tế trọng điểm phía Nam và cả nước.

Quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương đạt được những thành quả đó trước hết là nhờ có sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo sâu sát của Trung ương Đảng, Quốc hội, Chính phủ; sự phối hợp, ủng hộ, tạo điều kiện của các bộ, ban, ngành, đoàn thể Trung ương và các tỉnh, thành phố bạn. Đặc biệt là tinh thần đoàn kết, thống nhất, quá trình phấn đấu liên tục, bền bỉ qua nhiều thế hệ của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân tỉnh Bình Dương phát huy ý chí tự lực tự cường, khát vọng vươn lên, với tinh thần chủ động, sáng tạo, trách nhiệm trong sự nghiệp xây dựng, phát triển và hội nhập của tỉnh nhà.

Những thành tựu của quá trình hội nhập kinh tế quốc tế trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI đã tạo động lực cho tỉnh Bình Dương có sự đổi thay trên các mặt kinh tế, văn hóa, xã hội và trở thành tỉnh phát triển vào loại năng động nhất ở Việt Nam. Bên cạnh đó còn một số hạn chế, bất cập cần khắc phục nhằm thúc đẩy và tăng cường hiệu quả hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh Bình Dương trong giai đoạn tiếp theo.

Từ những kết quả, thành tựu và hạn chế của quá trình hội nhập kinh tế quốc tế tỉnh Bình Dương (2000-2020), chúng ta rút ra những bài học kinh nghiệm quý báu để phát huy những ưu điểm, thành tựu đạt được đồng thời khắc phục những hạn chế, bất cập, tập trung mọi nguồn lực đẩy mạnh hội nhập kinh tế quốc tế của tỉnh nhà nhằm thực hiện mục tiêu mà Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Bình Dương khóa XI đã xác định: *“...phấn đấu xây dựng tỉnh Bình Dương phát triển bền vững theo hướng đô thị thông minh, văn minh, hiện đại; đến năm 2030, Bình Dương trở thành trung tâm công nghiệp hiện đại, đến năm 2045 là đô thị thông minh của vùng và cả nước”* Đảng bộ tỉnh Bình Dương (2020).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Bình Dương (2020). Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh khóa X trình Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh khóa XI, nhiệm kỳ 2020 – 2025.
- [2] Bộ ngoại giao (2002). Việt Nam hội nhập kinh tế trong xu thế toàn cầu hóa vấn đề và giải pháp. NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [3] Cục thống kê Bình Dương (2016). Bình Dương - 20 năm xây dựng và phát triển.
- [4] Cục thống kê Bình Dương (2020). Bình Dương - Con số và Sự kiện 10 năm 2011-2020. NXB Thống kê.
- [5] Đảng bộ tỉnh Bình Dương (2020). Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Bình Dương khóa XI, nhiệm kỳ 2020 – 2025.
- [6] Hội đồng Lý luận Trung ương - Tỉnh ủy Bình Dương (2015). *Công nghiệp hóa, đô thị hóa qua thực tiễn ở Bình Dương*. Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia, Bình Dương.
- [7] Nguyễn Thị Hồng Nhung (2013). Xu hướng hội nhập kinh tế quốc tế giai đoạn 2011-2020. NXB Khoa học xã hội, Hà Nội.
- [8] Tỉnh Ủy Bình Dương - Tạp chí Cộng Sản (2022). *Tỉnh Bình Dương chặng đường ¼ thế kỷ: Thành tựu và triển vọng*”. Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia, Bình Dương.
- [9] Trường Đại học Thủ Dầu Một - Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn (Đại học Quốc gia Tp.HCM) và Hội Khoa học Lịch sử tỉnh Bình Dương (2016). *Bình Dương 20 năm phát triển và hội nhập (1997 – 2017)*. Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia, Bình Dương.